

N O R G E - N A Z I S M E N S N E D E R L A G .

173

Siste uke. Den altoverskyggende begivenhet i siste ukes hendelser paa de politiske og militære fronter har vært russernes nye store offensiver paa de sydlige krigsskueplasser. Etter en relativ stille periode paa disse avsnitt siden de Io tyske divisjonene blev omringet og tilintetgjort ved Korsun og tyngdepunktet blev flyttet til Leningradavsnittet der russerne oppnaadde et totalt brudd paa de tyske "jernringene" rundt denne 2. største by i Sarveldet (et av de mest bemerkelsesverdige resultater noen krig kan oppvise av militærtekniske overraskelser), inntraadte en uke med relativ ro paa hele Østfronten, før de russiske generaler etter en sikkert lenge planlagt forberedelse og materialopphopning gav ordre til det nye stormløp paa Odessa-Lwow-banen, den siste tyske nord-syd-tilførselslinje. Den nye offensiven eller offensivene (det er tre av den) kom midt i teleløsningen. Det er disse offensivene og de overveldende resultater allerede etter aa dagers kamp Sunday Times's militærmedarbeider kaller russernes hittil største seir, sett relativt til de klimatiske vanskeligheter som er til stede under operasjonene. Det interessante er den maaten seiren blev vunnet paa, planleggelsen og gjennomføringen av store militære bevegelser i en tid alle ventet at de klimatiske tilhøve ville legge alle hindringer i veien for alle større operasjoner.

Operasjonene som blev innledet for Io dager siden førte for den I. ukrainske armee's vedkommende til at Odessa-Lemberg-banen blev brutt ved Wolotschisk, og at Tarnopol blev skueplass for gatekamper som ennå er igang. Videre ser det ut til at russernes nærmeste planer paa dette avsnitt er en omgaaelse av det sterke støttepunkt Proskurow. Men det vesentlige blev oppnaadd allerede de par første dager, nemlig avskjæringen av den nevnte banen. Tyskerne har nu bare to enkle snalsporede baner inn i Romania. Om Tarnopols verdi som utgangspunkt for operasjonene mot Karpaterne ~~kan~~ vil bli utnyttet straks, vil operasjonene lenger syd bestemte. Her har ~~ganske~~ Konjevs 2. ukrainske armee, etterat opprensningen i Korsunomraadet var blitt avsluttet, inntatt det viktige støttepunkt Uman etter en mer enn overaskende offensiv for tyskerne mot deres sterke stillinger i dette avsnitt. Seiren blev en materialseir av gigantisk omfang, et Dunquerque for tyskerne midt inne i et verdifullt økonomisk og militærstrategisk område. Øyensynlig hadde de planlagt en "elastisk" tilbaketrekning av mannskap og materiell. Det blev med sterkt desimerte tropper. Materiellet- deriblant tanks til 5 panserdivisjoner, store lagre, flere jernbanestumper, en stor flyplass laa helt inntakte for russerne vest og syd for denne viktige nøkkelstilling. Tyskerne trækker seg nu tilbake mot Bug for aa forsøke aa etablere en ny front langs denne viktige floden. Den russiske triumfen paa dette avsnitt har vært av uvurderlig militær og moralsk betydning. For første gang synes den tyske ~~xxx~~ troppemoral aa ha sviktet fullstendig, og utskiftninger i den tyske hærledelse kan ventes med det første. Russerne staar nu bare 100 km. fra Dnjestr og 200 km. fra Brut i Romania der engstelsen over utviklingen allerede tar form av panikk, og har ført til at en tidligere romansk statssjef Prinskinvei har funnet at tiden er inne til en Ankarareise for aa forhandle med de allierte. (Sml. Paasikivis reise til Stockholm.) Den tredje russiske offensiv paa sydfronten staar under ledelse av Malinowskyj. Med den 3. ukrainske armee stormet han først Berislav, siden falt Cherson og Krin blev med det saa totalt isolert som det overhodet gaar an naar en ser bort fra de usikre sjøverts forbindelseslinjene. Etteat elva Igolez var overgatt, satte troppene over Dnjepermunningen i stor flod. Det var tyskernes 2. store overraskelse, og at det hadde betydning for deres motstandsmoral ser en i hvor hurtig Cherson blev rømmet. Russerne staar nu bare 30 km. fra Nikolajef, og har passert Cherson med 40 km.

Overalt trekker nu tyskerne seg tilbake mot Bug, og langs denne elven vil etter alt aa dømme det siste alvorlige forsøk bli gjort paa aa stanse den russiske fremrykning mot Romania. Dessuten gjøres det fra tysk side desperate forsøk paa aa gjenopprette ~~de~~ O-L-banen i full utstrekning, men at de hittil ikke paa noen måte har klart aa samle seg til en større mot-offensiv, viser til fulle at russernes militære fantasi, tristighet og tilpassingsevne til operasjoer i allslags "føre" langt overgaar tyskernes. Et forlydende vil vite at von Mannstein oppsummerer sitt nederlag og planlegger forsvaret av Romania og Ungarn fra et hovedkvarter i Iasi i Romania.

I forbindelse med de russiske seire er det paa sin plass aa ta frem forhold som alle fall delvis har vært medbestemmende, forsyningene fra de vest-allierte og sikringen av forsyningslinjene over havet. Marineminister Alexanders opplysninger i Underhuset siste uke er opplysende og interessant da de tyensynlig er innledningen til at det tette røkdekke som har ligget over "slaget om Atlanterhavet" naa er i ferd med aa lette: I 1943 gikk bare ett skip av 344 tapt som følge av krigshandlinger. Handelsflaats tap var bare halvparten av tapene i -42 . - 88% av de allierte forsyninger i konvoy til Samveldet kom vel frem. En uoffisiell kanadisk melding gaar ut paa at 200 tyske ubaater er senket siden krigen begynte og 9000 ubaatmannskaper er satt ut av tjenesten. Levert er etter L. og L. -loven til Samveldet: 7800 fly, 4000 tanks, 173000 lastebiler, 33000 smaa biler 25000 andre kjøretøyer, 6 mill. par støvler og dessuten levnedsmidler i et omfang som har gjort det mulig aa holde oppe de russiske rasjoner.

I forhold til den russiske fremmarsjen i Ukraina staar partene i Italia fremdeles paa stedet "hvil". Men at den troppebindingen av overførte styrker fra Østfronten som finner sted paa Italiafrontene, har hatt betydning paa de siste operasjonene i Russland viser de veklager som visse tyske aviser merkelig nok faar lov aa komme med i sine "kommentarer" til begivenhetene. Bombingen over Tyskland og tyskokkupert omraade har vært holdt oppe, og vil ytterligere stige med ne naane. Det nye bilde av bombestrategien er de koordinerte dagangrep og nattangrep i en periode av maanemørke. Angrepene har vesentlig vært konsentrert om fly-og ubaatmotorfabrikker, vidre kulelagerfabrikker. Ukens facit for amerikanske fly var 24000 tonn. "Berlin kan ikke kalles metropol lenger, ja, knapt kalles by" er en uttalelse til svensk presse av en hjemskrent forretningsmann som ankom med et fire timers forsinket fly fra Tempelhofer.

Inens stiger den engelske produksjonen. Etter oppgaver gitt Underhuset siste uke av den engelske prod. minister: 83000 tanks, 115000 kanoner over 20 mm. 150 mill. granater, 5250000 maskingevær, 1 mill. kjøretøyer og 90000 fly. Resultater fra flyene ser vi tydeligere og tydeligere og de kan ikke nok vurderes som sterkt medavgjørende i den samlede militære situasjon tyskerne befinner seg i. Det andre materiellet slipper sikkert ogsaa aa samle rust i de nærmeste maanedene.

Vi kan ikke slutte oversikten uten aa nevne den norske ubaaten "Ulas". Det er med stolthet vi kan ta frem dens bravader siden den blev sjøsatt i mars ifjor: 25000 tonn senket. I den senere tid: 2 forsyningsskip (3500 t. og 2500 t.) + et eskorteskip. Treffere paa en 6000 t. tanker og paa 2 f. skip paa 2500 og 2000 tonn.

Nytt verdenshjelpespraak: Det heter basic-engelsk og er et forenklet engelsk paa 850 ord. Bibelen er allerede trykt paa det nye spraaket, og Churchill har i Underhuset uttalt seg meget anerkjennende om dets fremtidige verdi.

Stakkars Holmestrand. Som leserne vet er Holmestrand blitt stasjon for hirdens militæropplæring. I et intervju kan sjefen for Møre og Romsdal sveit fortelle at pøbelen herifra var ansett "for aa være de beste i leiren" Vi har sikkert alle jøssinger med oss naar vi sier: Stakkars Holmestrand.

En hjemvendt svensk industrimann som i mange aar har arbeidet i den tyske rustningsindustri skriver om tyskernes syn paa fremtiden :

Skall 3.riket bli "amerikansk" federalstat ?

Sedan aarsskiftet 1941-42 (daa det blev klart for enhver att Rysslands-felttaaget holdt paa att gaa paa tok) har djup pessimism inför framtiden spritt sig bland tyskarna. Hela segersakerheten och den ljusa förhoppningen om att "Führern nog skall ordna saken" har helt förflyktigas. I slutet 1942 började levnadsförhållandena bli saa presserade att man överhuvudtaget tröttnade paa kriget, og nu gaar stora folkgrupper omkring og venter paa krigets slutsak, samma vilket detta blir. Det fins olika grupper folk, som ser olika paa framtiden:

1) Nazisterna som komma til att kämpa ursinnigt till det bitra slutet, derfor att de vet att det inte kommer att ges naagon pardon för dem, när uppgjör-elsens timma slaar.

2) De politisk mindre insyltade tjenstmännen, som redan nu räknar med att kunna svänga kappan efter den nya vinden. Denna inställing har medfört en fullstendig apati i deras verksamhet. De "sitter och ventar" utan att vaaga göra nogonting.

3) Militären som är skyddad av krigslagarna. Den är beväpnad och har födelen av sammanslutning i förband. Den kan alltid skydda sig vid kaotiska förhållanden. I värsta fall kan den ge sig tilfaanga till fienden och reknas med att behandlas som vanliga krigsfaingar.

4) Tjänstmän och administratorar i de ockuperade länderna. Dessa försöker nu förgäves "aaterförsäkra sig om naagot skulle hända", genom att bevilja sina "undersaatar" diverse förmaanar. Men det är väl sent paatänkt, ty hatet har redan trängt för djypt ned i de underkuvade folklagren.

Det fins emmellertid ocksaa grupper som redan arbetar med klar sikt paa positiva arbetsuppgifter. De räknar med allierad ockupation av landet, och inser att det daa maaste finnas krafter i ~~Tyskland~~ Tyskland som äro redo att samarbeta med segrarna. Det är särskilt märkligt att konstantera hur dessa strömningarna gör seg kända bland : 1) akademikarna, 2) prästarna och 3) bönderna. Den sistnämnda gruppen * är kanske mest förvaanade, men det beror paa att deras ställning varit mycket svaar under hela kriget och att ett livsvillkor för dem är att snabbt faa maskiner för sitt jordbruk om de inte alldeles skal gaa under. De vet att deras enda chans är att kriget tar slut snabbt. Dessutom vil stora delar av lantbefolkningen även ha ett definitivt slut paa junkerväldets storgodsfasoner.

Blant akademikarna har vissa glädjande tendenser visat sig. Det har saalunda kunnat konstateras att Hitler-Jugend-uppfostran efter extrema nazistiska metoder icke -mot all förmodan - förstört den intellektuella tyske ungdomen. Den har tvärtom i överaskande hög grad bibehållit sitt sunda balans och sitt goda kritiska omdöme. Kravallerna i München och den mycket öppenhjärtligen av nazimetoderna som förekommit i flera gamla universitetsstäder, har alla burt en fosterländsk, men samtidig sterkt antinazistisk prägel. De allierade kommer sannolikt att kunna räkna paa hjälp av den tyska akademiska ungdomen, men bara paa ett vilkor: att Tyskland icke förorättas paa ett för den nationella äran ovärdigt sätt.

Prästarna har sedan gammalt varit den sega, hemliga oppositionens käna. Där har man aldrig släppt greppet och tanken om framtiden, och ju sämre kriget gaatt för Tyskland, desto större har prästarnas inflytande över folket blivit. Numera talar ocksaa prästarna ganska frispraakigt til sina församlingsbor och deras fantastiska fömaaga till allegoriska liknelser med politisk bakgrunn är känd och omvittnad. Hela Sydtykland är som bekant varmt katolsk religiöst, och reaktionen där var mycket för Badoglio daa denna gjorde sin

kupp i Italien. Samma reaktionen kunne konstateras i Österrike, där man sedan gammalt har intima band med latinerna.

Det talas om kommunistfaaran i Tyskland i händelse om ett nederlag. Dän är sannolikt ganska stor, men man faar inte göra misstaget att sätta likhets-tecken mellan rysk og tysk kommunism. Den tyska kommunismen kommer helt säkert att bli präglad av tysk tradition, tysk ordning, tysk grundlighet och tysk organisationsförmaaga. (sic:red anm.) Det tyska folket är ochsaa ganska smaaborgerligt laangt ned i de djupa leden. Detta kommer omedelbart att sätta sina spaar paa en ev. kommunistisk stat i landet.

Trots att propagandan maalat upp fullkommliga skräckbilder fraan Sovjet är inte folket lika skräckslaget som tidningarna. Jag har talat med maanga arbetare om saken och de har för det mesta ryckt paa akslarna och sagt att "om ryssarna kan släss saa bra som de gör, saa maasta de väl ochsaa kunna arbeta bra bakom fronten." Och ~~efter~~ eftersom Hitler alltid mått ett folks kvalitet efter deras förmaaga att slaass, saa borde ryssarna ligga ganska högt uppe paa rangskalan.

Den ganska stora grupp av arbetare, som var socialdemokratisk under mellan-krigstiden, var ochsaa stort sett ganska nöjd med Hitlers pakt med Stalin 1939. Den tror nu paa naagot slags framtida arbetstekniskt samarbete med ryssarna. En gaang hörde jag ett samtal mellan ett par industriarbetare varvid den ene fraagade vad den andre trodde att man skulle göra när kriget tok slut och all rustningsverksamhet stoppades. "Daa faar vi börja bygga upp vad vaara bomber smulat sönder", svarade den andra saktmodigt. Därmed an-tydade han att tyska arbetare daa maaste deltaga i aateruppbyggandet av de förstörda ockuperade omraaderna. Den märklige var att det sades utan bitterhet, blott med stilla resignation.

De flesta tyskar är ochsaa resignerade. Men det finns dock folk som trots allt vägrar att laata sig brytas ned av de svaara förhollandena. Jag har i Hamburg talat med redare och affärsmän, som har stora kapital gömda i utländska banker och som räknar med att kunna kasta inn dessa värden i samfärdseln genast efter kriget. Jag har träffat industrifolk som tror att de allierade kommer att stöda Tyskland ekonomiskt just för att de vill väja för ett ekonomiskt kaos. Jag har träffat paa militärer som var med i riksvärnet under Weimarrepublikens tid och som ochsaa nu tror att de skall kunna rädda undan saa rycket av härorganisationen att den en gaang i framtiden aater skall kunna byggas upp. De flesta räknar med ett nytt krig om ca. 25 år. Jag har ochsaa träffat akademiker som tror paa en ny tysk stat efter amerikanskt federativt mönster, med alla de gamla hertigdömena förvandlade till territoriella, självstyrda, men kooperande tyska delstater med gemensam kongress och gemensam president.

Men det finns ochsaa folk som nedsjunkit i den djupaste pessimism. Jag har träffat tyskar som anser att det efter kriget kommer att vara absolut omöjligt för en tysk affärsmän att resa utomlands. Han kommer att behandlas precis saa som tyska tjänstmän och militär behandlat de ockuperade folken. Det är folk som tror att hela Europa och en stor del av världen kommer att bojkotta tyska varor efter detta krig: "Vi kommer att bli saa avskydda, saa hatade och saa illa taalda överalt, att vi aldrig kommer att genombryta denna mur av moralisk indignation", sade en man som i maanga aar drivit affärer med Norden, och tillade: "Vi faar vara tacksamma om vi trots allt faa ha kvar vaara svenska kunder."

Saa finns det ochsaa folk som kommer att försöka det gamla knepet med vädjan till andra människors goda hjärtan. Tyskarna har lätt för att slaa ~~de~~ över i bägge riktningarna. I frangaangens stund blir de hänsynslösa enväldshärskare djupt ned i menige mans led, medan de när det gaar dem imot sjunker saman i attityder som vädjer direkt til andra folks medlidande. Fraagan är dock om inte det tyska svärdet satt saa djupa spaar efter sig i Europa, att Tysklands grannar i framtiden kommer att vara förhårdade mot varje invit til medlidande. Det ~~sax~~ är i varje fall min uppfattning och den grundar sig paa en hel del erfarenheter fraan de ockuperade länderna som jag tvingas besöka i affärs-angelägenheter.